

Студент 4 курсу
факультету менеджменту та маркетингу ХНЕУ ім. С. Кузнеця

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПЛАНУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Анотація. Розглянуто проблеми організації та планування на промислових підприємствах. Викладено практичні рекомендації з метою підвищення якісного рівня даних процесів.

Аннотация. Рассмотрены проблемы организации и планирования на промышленных предприятиях. Изложены практические рекомендации с целью повышения качественного уровня данных процессов.

Annotation. The problems of organization and planning in the industry are considered. Practical recommendations are provided to improve the quality level of these processes.

Ключові слова: інноваційна діяльність, організація, планування.

Планування є однією з основних складових системи управління інноваційною діяльністю підприємства. Як елемент системи інноваційного менеджменту планування становить відносно самостійну підсистему, яка охоплює сукупність спеціальних інструментів, правил, структурних органів, інформаційних потоків і процесів, спрямованих на підготовку і виконання планів. Призначення планування полягає в прагненні максимально врахувати всі внутрішні і зовнішні чинники (економічного, організаційного, психологічного, соціологічного і технічного характеру), що забезпечують оптимальні умови для розвитку підприємства.

Організаційна структура управління є сукупністю взаємопов'язаних ланок управління, розташованих на різних рівнях. Більшість завдань щодо реалізації інноваційних рішень формується ще на стадії планування, завдання полягає у визначенні передумов і необхідності в реалізації новацій на підприємстві.

Проблемами інноваційної діяльності та інноваційного розвитку підприємств присвячено багато праць, зокрема Ястремської О. М., Верещагіної Г. В., Гриньова В. М., Власенко В. В., Войнаренка М. П., Череп А. В., Олейнікової Л. Г., Черепа О. Г., Шевченко А. В. та ін. [1 – 4]. У роботах цих вчених знайшли широке відображення теоретичні та практичні аспекти здійснення інноваційної діяльності на підприємствах.

Мета дослідження – визначення особливостей управління та планування інноваційної діяльності промислових підприємств на основі дослідження сучасних аспектів і методичних рекомендацій щодо вдосконалення даного процесу.

Планування – один із найважливіших процесів прийняття управлінських рішень в організації. Цей процес складається з окремих фаз, стадій і етапів, що знаходяться у визначеному логічному взаємозв'язку і здійснюються в постійно повторюваній послідовності, утворюючи в організації специфічний плановий цикл. Циклічність планування інновацій забезпечується прямими і зворотними зв'язками й обумовлюється, з одного боку, необхідністю послідовної деталізації планових завдань за окремими періодами часу, за ієрархічними рівнями планів і змісту завдань, а з іншого – визначається вимогами актуалізації планів відповідно до виникаючих відхилень чи нових розумінь менеджменту. Функція планування охоплює весь комплекс заходів як з розробки планових завдань в інноваційному процесі, так і з впровадження їх у практику. Впровадження системи планування на підприємстві створює такі важливі переваги [5]:

- робить можливою підготовку до використання майбутніх сприятливих умов;
- дозволяє максимально використовувати конкурентні переваги підприємства;
- відстежує нові тенденції в економіці, техніці і технології та використовує їх у своїй діяльності;
- визначає потребу в капіталі і грошових коштах;
- дозволяє своєчасно вживати захисні заходи проти різного роду ризиків;
- визначає методи і способи виконання поставленої мети виходячи з наявних ресурсів;
- дає змогу повніше використовувати інновації в своїй діяльності;
- аналізує підсумки роботи в цілях підвищення ефективності мети і коригування планів на наступний період;
- запобігає помилковим діям та обґрунтовує економічну доцільність напряму розвитку підприємства;
- стимулює менеджерів до реалізації своїх рішень у подальшій роботі та створює передумови для підвищення їх освітньої підготовки;
- покрощує координацію дій на підприємстві та збільшує можливості в забезпеченні його необхідною інформацією;
- сприяє більш раціональному розподілу ресурсів;
- покрощує контроль на підприємстві.

Значення функції планування полягає в тому, що в процесі планових розрахунків забезпечується деталізація цілей інноваційної діяльності, доведення їх до окремих структурних підрозділів і виконавців, визначення складу необхідних ресурсів, узгодження черговості та строків реалізації проектів, програм і окремих робіт, установлених на певний період.

подолання наявних недоліків (зниження витрат, ліквідація втрат, збільшення прибутку, підвищення якості продукції і т. д.);

використання сприятливих зовнішніх умов;

відведення зовнішніх погроз (недоброзичливого поглинання, недобросовісної конкуренції, диктату монополістів та ін.).

Планування інновації має відбуватися з урахуванням цільових завдань різних інновацій, відмінностей залучення у ці процеси різних служб підприємства. У процесі планування інноваційної діяльності визначаються терміни реалізації інновації, виконавці, послідовність дій, необхідні ресурси; прогнозуються можливі корективи процесу, узгоджується реалізація інноваційних заходів із поточним планом діяльності підприємства. А також планування неодмінно включає оцінку ефективності впровадження інновацій, що сприяє коригуванню та оптимізації інноваційних заходів. Цей принцип передбачає також безперервність інноваційних процесів.

Успіх управління інноваціями залежить від організаційної моделі підприємства загалом та підрозділів, які безпосередньо є відповідальними за нововведення. Оскільки важливішою проблемою є комплектування спеціалістами і встановлення організаційної форми роботи, то необхідно вибрати організаційну структуру управління.

Організаційна структура управління є сукупністю взаємопов'язаних ланок управління, розташованих на різних рівнях. Більшість завдань щодо реалізації інноваційних рішень формується ще на стадії планування, завдання полягає у визначенні передумов і необхідності в реалізації новацій на підприємстві. Функція організації забезпечує раціональне поєднання в просторі та часі всіх елементів інноваційного процесу, що уможлиблює найефективніше виконання планових завдань і визначає умови, в яких вони будуть виконуватись. Важливою складовою функції організації є розподіл відповідальності, ризику і повноважень суб'єкта управління інноваціями. Під час організації інноваційної діяльності, як правило, спочатку формується науково-виробнича структура фірми, а потім як похідна від неї будується структура управління інноваціями.

Сутність цієї функції в інноваційному менеджменті полягає в забезпеченні виконання планових завдань і об'єднання людей, які спільно реалізують інноваційні плани, програми, проекти на основі відповідних правил і процедур: формуванні органів управління, відповідної організаційної структури управління, організаційних форм, в яких інноваційні процеси проходять більш ефективно, встановленні взаємозв'язків між підрозділами, розподіл інформації за підсистемами менеджменту тощо.

Водночас із з'ясуванням етапів інноваційного процесу, слід звернути увагу на його особливості та відмінності від виробничого процесу [6]:

невизначеність шляхів досягнення цілей та підвищений ризик втрати капіталу;

неможливість детального планування, орієнтація на прогнозні оцінки;

спрямованість зусиль на комерціалізацію наукового пошуку;

необхідність взаємної зацікавленості учасників-партнерів інноваційного процесу.

Головним результатом системи планування є визначення цілей, стратегій і програм, а також розподіл ресурсів, що дозволяють підприємству успішніше зустріти невизначене майбутнє та вплинути на нього.

Складність організації впровадження результатів наукових досліджень та їх комерціалізації полягає в тому, що звичайне накопичення розробок у будь-яких масштабах автоматично не втілюється в інноваційний процес. Передача знань ланцюгом від однієї фази інноваційного процесу до іншої потребує додаткової посередницької системи у вигляді інноваційно-впроваджувальних підприємств. Ці підприємства діють на ринку новизни, який виникає в умовах невизначеності, що обумовлено характером інноваційної діяльності.

Наук. керівн. Тонєва К. В.

Література: 1. Ястремська О. М. Управління інноваційною діяльністю : монографія / під заг. ред. О. М. Ястремської, Г. В. Верещагіної. – Х. : Вид-во "ІНЖЕК", 2010. – 404 с. 2. Гриньова В. М. Організаційні проблеми інноваційної діяльності на підприємствах : монографія / В. М. Гриньова, В. В. Власенко. – Х. : Вид. "ІНЖЕК", 2005. – 200 с. 3. Войнаренко М. П. Інноваційний розвиток промислових підприємств: аналіз та оцінки : монографія / М. П. Войнаренко, А. В. Череп, Л. Г. Олейнікова та ін. – Хмельницький : Вид-во ХНУ, 2010. – 444 с. 4. Шевченко А. В. Формування організаційно-економічного механізму управління інноваційною діяльністю підприємства : монографія / А. В. Шевченко. – К. : Вид-во НАУ, 2007. – 143 с. 5. Василенко В. О. Інноваційний менеджмент : навч. посібн. / за ред. В. О. Василенко. – 3-тє вид., вип. та доповн. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 440 с. 6. Захарченко В. І. Інноваційний менеджмент : навч. посібн. / В. І. Захарченко, Н. М. Корсікова, М. М. Меркулов. – К. : Центр навчальної літератури, 2012. – 448 с.